

Курманалиева Айнура Озубековнанын 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканып жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазган «Болочок инженерлердин креативдүүлүгүн маалыматтык технологияларды колдонуу менен калыптандыруунун дидактикалык негиздери» деген темадагы диссертациялык ишине расмий оппоненттин

ПИКИРИ

Диссертациянын темасынын актуалдуулугу. Республиканын жогорку окуу жайларынын бүтүрүүчүлөрүнүн адистик компетентүүлүктөрүн өнүктүрүү, окуу процессин компьютердик жана коммуникациялык каражаттар менен камсыз кылуу, атаандаштыкка туруштук бере алган адистерди даярдоо сыяктуу жана башка маселелер өтө орчундуу болуп келет.

Коомдо жүрүп жаткан маалыматташтыруу процесси жумуш берүүчүлөрдөн эмгек рыногуна шайкеш келген, ийкемдүү, компетентүү, алган билимин өндүрүштүк көйгөйлөрдү чече билүүгө колдоно билген, жоопкерчиликти өз мойнуна алган, заманбап маалыматтык технологияларды өз кесибине пайдалана алган адистерди даярдоону талап кылат.

Бүгүнкү күндө, мындай талаптарды канааттандыруучу, болочок инженерлерди даярдоо үчүн эвристикалык методдорду колдонуп, креативдүүлүктү өнүктүрүүгө мүмкүндүк берген шарттар жетиштүү денгээлде түзүлгөн эмес, айрым дисциплиналарды окутуп-үйрөтүүнүн, алсак «Информатиканы» окутууда эвристик ыкмаларды колдонуунун методикалык системасы толуктоого муктаж. Ошондой эле, болочоктогу инженерлерге креативдүүлүктү калыптандырууну камсыз кылуучу дидактикалык модель да иштелип чыга элек жана инженерлердин креативдүүлүгүн калыптандырууда маалыматтык технологияны колдонууга багытталган каражаттар жетишсиз. Мына ушул аспектиде алып караганда диссертациялык изилдөөнү актуалдуу деп эсептөөгө негиз бар.

Диссертацияда берилген илимий жоболордун, жыйынтыктардын жана сунуштардын негизделиш даражасы.

А.О. Курманалиеванын изилдөө ишинде изилдөөнүн объектиси, предмети, максаты, милдети, изилдөө методдору, изилдөөнүн илимий жаңылыгы жана практикалык маанилүүлүгү берилген.

Диссертациялык иш киришүүдөн, үч главадан, корутундудан, адабияттардын тизмесинен жана тиркемелерден турат.

Киришүүдө диссертациялык иштин актуладуулугу, максаты, милдети, илимий методдору ж.б. кенен, түшүнүктүү жана ынанымдуу берилген.

Биринчи глава «Болочок инженерлердин креативдүүлүгүн маалыматтык технологиянын негизинде калыптандыруунун теориялык аспектилери» деп аталып, жогорку квалификациялуу адистерди даярдоодогу креативдүүлүктүн манызы, мазмунун жана түзүлүшү аныкталган жана аны маалыматтык технологияны колдонуу менен калыптандыруунун абалы жана өзгөчөлүктөрү такталган. Анткени, билим берүү процессинде креативдүүлүктү маалыматтык технологияны колдонуу менен калыптандыруу илимий-методикалык негизде буга чейин жеткиликтүү каралган эмес. Аталган глава мына ушул бөксөнү толтурууга кадыресе кызмат кылат.

Иштин экинчи главасы «Болочок инженерлердин креативдүүлүгүн маалыматтык технологиянын негизинде калыптандыруунун практикалык маселелери» деп аталып, болочок инженерлердин креативдүүлүгүн калыптандыруунун дидактикалык моделин түзүүгө жана анын каражаттарын иштеп чыгууга багытталган. Бул главада креативдүүлүктү калыптоонун айрым факторлору, методдору жана инсандын креативдүүлүк көрсөткүчтөрү талданган.

Диссертант алынган жоболорду, жыйынтыктарды жана сунуштарды негиздөөнүн белгилүү илимий усулдарын жетиштүү түрдө туура пайдаланып, маалыматтык технологияларды колдонуу менен болочок инженерлердин креативдүүлүгүн калыптандыруу процессинин максатын, принциптерин (сынчылдык, проблемалуулук, чыгармачылык, бекемдик), факторлорун

(гуманизация, эркиндик, рефлексия, толеранттуулук), креативдүүлүктүн көрсөткүчтөрүн жана алардын жыйынтыгын камтыган дидактикалык моделин иштеп чыккан.

Үчүнчү главада теориялык жоболорду аныктоо үчүн диссертант эксперименталдык изилдөөлөрдү жүргүзгөн, анын негизги максаты болочок инженерлердин креативдүүлүгүн калыптандыруунун дидактикалык моделинин эффективдүүлүгүн аныктап, изилдөөнүн жыйынтыктарынын негиздүүлүгүн эксперименттик иштердин натыйжалары аркылуу бекемдеген.

Диссертант эксперимент аркылуу болочок инженерлерге «Информатика» дисциплинасын деңгээлдер (базалык, адистештирилген) боюнча окутуунун креативдүү көрсөткүчтөрүн (проблемаларды табуу жөндөмдүүлүгү, ыкчамдык, ийкемдүүлүк, оригиналдуу ойлоонуу) өнүктүрүүнү тастыктаган.

Диссертациялык иштин акырында иликтөөгө алынган маселенин кортундусу чыгарылган. Изилдөөдөгү алынган натыйжа-тыянактар логикалык ыраатуулукка, ички бир бүтүндүккө ээ экени шексиз. Алардын баарысы иштин максатына багындырылган.

Илимий жана практикалык маанилүүлүгү: Изилдөө иши болочок инженерлердин креативдүүлүгүн жогорулатууга жана алардын кесиптик жактан даярдыктарын өркүндөтүүгө өбөлгө болгон «Информатиканы» окутуу процессин натыйжалуу уюштурууга багытталып, иштелип чыккан окуу материалдар болочок инженерлерди кесипке багыттап окутуу шартында дисциплинаны окутуунун сапаты жана анын материалдарын өздөштүрүүнүн креативдүүлүгүнүн деңгээлин жогорулатат. Ошону менен бирге, студенттердин өз алдынчалуулугу жана таанып – билүү активдүүлүгү көтөрүлүп, ошондой эле, болочок инженерлерди кесипке даярдоого оң таасирин тийгизгендиги байкалат. Демек, буш иштин натыйжаларын жогорку окуу жайларында инженердик адистиктерди даярдоодо пайдаланууга сунуштаса, кандайдыр бир деңгээлде жетишкендиктерге алып келет деген үмүттү артсак болот.

Диссертациянын жыйынтыктарын жана натыйжаларын пайдалануу боюнча конкретүү сунуштар:

Болочок инженерлердин креативдүүлүгүн калыптандырууда «Информатика» жана «Адистиктин компьютердик технологиясы» дисциплиналарын окутууда ойлонуунун ыкчамдуулугун, ийкемдүүлүгүн жана оригиналдуу чечимдерди кабыл алуу көрсөткүчтөрүн калыптандыруу үчүн атайын даярдалган дидактикалык каражат катары жогорку окуу жайынын окуу процессинде колдонууга сунуштаса болот. Изилдөөлөрдүн жыйынтыктарын «Информатика» дисциплинасын окутуучулар жана илим изилдөөчүлөр пайдалана алышат.

Авторефераттын диссертациянын мазмунуна туура келиши.

Автореферат диссертациянын негизги мазмунуна, илимий натыйжаларына жана жыйынтыктарына толугу менен дал келет.

Диссертациянын мазмунунда жана авторефератта мүмкүн болгон мүчүлүштүктөр.

Албетте, диссертациялык иште күмөн саноону жаратпай турган жетишкендиктер менен катар, айрым мүчүлүштүктөр кездешет. Алар:

– диссертациянын 44, 45, 48-бб. болочоктогу инженерлердин креативдүүлүгүн калыптандырууда колдонулган лабораториялык практикумдарга («Лабораторный практикум по информатике» по ред. В.А. Острейковского, «Практикум по информатике» под ред. Е.К. Хеннера, А.Н. Степанов «Информатика», А.С. Грошев «Информатика. Лабораторный практикум») жүргүзүлгөн талдоонун жыйынтыгы берилген, ал эми ар бир окуу каражаттары боюнча талдоонун натыйжалары берилбей, талдоо үстүртөн жүргүзүлүп калган. Ошондой эле, Кыргыз Республикасында жогорку окуу жайлар үчүн иштелип чыккан басылмалар эске алынган эмес;

– изилдөө иши болочок инженерлердин креативдүүлүгүн маалыматтык технологияларды колдонуу менен калыптандыруунун дидактикалык негизине арналып жазылгандан кийин, «Информатика», «Адистиктин маалыматтык технологиясы» дисциплиналары боюнча тапшырмалардын жыйнагынан

турган методикалык көрсөтмөлөрдү жана тренингдердин материалдарын иштеп чыккан болсо, алардан үзүндүлөрдү тиркемеге жайгаштырса, изилдөө ишинин илимий жыйынтыктары мындан да ишенимдүү болмок;

– диссертациянын текстинде терминдерди колдонуудагы бирдейлик сакталбайт жана стилистикалык, орфографиялык каталарды да кездештирүүгө болот.

Белгиленген мүчүлүштүктөр иштин жалпы илимий баалуулугуна, билим берүүнүн теориясы менен практикасына кошкон олуттуу салымына шек келтире албайт.

Диссертациянын КР ЖАКтын «Окумуштуулук даражаларды берүүнүн тартиби жөнүндөгү Жобосунун» талаптарын ылайык келиши (критерийлер тиркелет). 4,1 балл

А.О. Курманалиеванын «Болочок инженерлердин креативдүүлүгүн маалыматтык технологияларды колдонуу менен калыптандыруунун дидактикалык негиздери» деген темадагы диссертациялык иши жекече аткарылып, толук аяктаган эмгек болуп эсептелет. Анын илимий жаңылыгы ынанымдуугу менен айырмаланат, диссертациянын негизги жоболору жана тыянактары диссертанттын илимий эмгектеринде жарыяланган. Каралып жаткан иш КР ЖАКтын «Окумуштуулук даражаларды берүүнүн тартиби жөнүндөгү Жобосунун» кандидаттык диссертацияга коюлган талаптарына ылайык келет деген ырастоого негиз берет. Ал эми анын автору 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын ыйгарууга татыктуу.

Расмий оппонент,

Республикалык педагогикалык кадрлардын

квалификациясын жогорулатуу жана

кайра даярдоо институтунун директору,

педагогика илимдеринин кандидаты

*Тастыкташкан
Кадрлар бөлүмү*

Г.И. Ажыманбетова

Г.И. Ажыманбетова

19.06.2017-ж.

Педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча боюнча Курманалиева Айнура Озубековнанын “Болочок инженерлердин кретивдүүлүгүн маалыматтык технологияларды колдонуу менен калыптандыруунун дидактикалык негиздери” аттуу темадагы диссертациясын эксперттик баалоонун чен-өлчөмдөрү

Катар №	Баалоонун негизги чен-өлчөмдөрү	Баллдардын саны
I	Актуалдуулуктун чен-өлчөмдөрү	
1.	Изилдөө проблемаларынын иликтенгендиги	
2.	Тандалып алынган теманын актуалдуулугунун негизделиши	
3.	Иштелмелерге жасалган мамиленин артыкчылыктары	
4.	Автордук жумушчу божомолдун логикалуулугу	
5.	Максаттын жана милдеттин баяндалышы жана өз ара байланышы	
	Баллдардын суммасы	
	Орточо балл	
II	Жаңылыктардын чен-өлчөмдөрү	
1.	Изилдөөнүн принциптуу жаңылыгы	
2.	Илимий-усулдук мамиленин жаңы экендиги	
3.	Көтөрүлгөн негизги жоромолду типтештирүү	
	Баллдардын суммасы	
	Орточо балл	
III	Сапаттын жана деңгээлдин чен-өлчөмдөрү	
1.	Изилдөөнүн уюштурулушу жана методологиясы	
2.	Илимий теориялык ресурстары	
3.	Изилдөөнүн илимий колдонуучулук ресурстары	
4.	Материалдарды иштеп чыгуунун негиздүүлүгү	
5.	Теориялык натыйжа (фундаменталдуулугу)	
6.	Натыйжалардын практикадагы зарылдыгы	
7.	Максаттын жана милдеттин ишке ашырылыш деңгээли	
	Баллдардын суммасы	
	Орточо балл	
IV	Апробациялангандыктын чен-өлчөмдөрү	
1.	Публикациянын толуктугу, деңгээли жана географиясы	
2.	Ачык апробациялоонун толуктугу жана географиясы	
3.	Белгиленген муктаждыкты канааттандыруу деңгээли	
4.	Изилдөөгө жеке салым	
	Баллдардын суммасы	
	Орточо балл	
V	Жол-жоболоштуруу сапатынын чен-өлчөмдөрү	
1.	Диссертацияны жол-жоболоштуруунун сапаты	
2.	Авторефератты жол-жоболоштуруунун сапаты	
	Баллдардын суммасы	
	Орточо балл	
VI	Диссертацияны «өткөрүүнүн» чен-өлчөмдөрү	
1.	Коргоо алдындагы жол-жоболордун шайкештиги	
2.	Коргоо жол-жоболорунун шайкештиги	
	Баллдардын суммасы	
	Орточо балл	
	Баллдардын жалпы суммасы	
	Орточо балл	

Расмий оппонент: п.и.к., доцент

Г.И. Ажыманбетованын колун тастыктаймын:

Кадрлар бөлүмүнүн башчысы:

Г.И. Ажыманбетова

